

Voorwoord

Binnenkort bezoek je met je klas de voorstelling

POPpulisme van Het Filiaal theatermakers. *POPpulisme* spreek je steeds uit als '**pop**-pulisme'.

In deze online docentenhandleiding geven wij je praktische tools om meer te halen uit het bezoeken van onze voorstelling. Hier vind je alle lesopdrachten, instructies en video's om zelf in de klas mee aan de slag te gaan.

De belangrijkste redenen voor het aanbieden van dit lespakket zijn:

- Nieuwsgierigheid wekken voor wat er komen gaat
- Het kijk –en luisterplezier vergroten
- De theaterbeleving verdiepen
- Inbedding door activiteiten aan te laten sluiten bij verschillende leergebieden

We raden je aan om voor je aan de slag gaat de praktische tips te lezen. Je kunt hieronder de 'docentenhandleiding' downloaden en eventueel uitprinten. Daar staat per slide beschreven wat je met de kinderen kunt doen. Alle opdrachten kun je direct via het digibord in de klas bekijken.

We vinden het heel fijn om je feedback te horen op ons lesmateriaal, deze kun je sturen naar educatie@hetfiliaal.nl

We wensen jullie veel plezier met dit lesmateriaal en hopen dat jullie enthousiast en nieuwsgierig naar de voorstelling komen!

Veel plezier alvast.

Het Filiaal theatermakers

1. Waar gaan we naartoe?

Doel

De kinderen voorbereiden op het voorstellingsbezoek en de nieuwsgierigheid prikkelen

De kinderen bewust maken van het fenomeen volgers en leiders en de vraag hoe werkt macht.

Kerdoel 3

De leerlingen leren informatie te beoordelen in discussies en in een gesprek dat informatief of opiniërend van karakter is en leren met argumenten te reageren.

Benodigheden

Digibord

Meegeleverde poster

Tijd: 20 minuten

Waar denk je aan?

Bekijk de poster

Vertel de leerlingen dat jullie binnenkort naar de theatervoorstelling POPpulisme van Het Filiaal theatermakers gaan en laat de poster zien (deze is met de post gestuurd).

- Wat zie je allemaal?
- Wat valt er op

POPpulisme, de titel van deze theatervoorstelling, is eigenlijk een beetje een gek woord. Het lijkt op een bestaand woord (populisme), maar is een verzinselwoord. Je vindt 'poppulisme' dus niet in het woordenboek.

Toch heeft de schrijver deze titel heel bewust gekozen. Waar zou de voorstelling mee te maken hebben,

denk jij? (Mogelijke antwoorden zijn: pop (speelgoed), popmuziek, populatie, popelen, populair, populisme...)

Populisme is een middel om macht uit te oefenen op een grote groep mensen. Populistische leiders zeggen dat ze namens het volk te spreken en de wil van het volk uitvoeren. Deze leiders zeggen dat iedereen die het niet met ze eens is, tegen het volk is. En wie niet luistert naar wat het volk wil, is onbetrouwbaar en slecht. Een andere mening hebben mag dus niet meer.

Soms lijken populistische leiders echte helden, maar omdat ze geen kritiek dulden is er eigenlijk geen echte discussie mogelijk. Soms kan het zo ver gaan dat mensen bang zijn om hun mening te geven en alleen maar 'ja' durven te knikken op alles wat de leider zegt.

Vraag voor in de klas

Voer nu een kort klassengesprek over de vraag op het scherm *'Moet je populair zijn om de macht te krijgen?'*

Lees en bespreek daarna samen het gedicht uit het kinderboek *Macht is maf*, geschreven door Bas Rompa:

**Een fiets moet je goed besturen,
anders krijgt je voorwiel kuren.**

**Een auto moet je goed besturen,
anders beleef je enge avonturen.**

**Een school moet je goed besturen,
welke lessen, vakken, hoeveel uren.**

**Een stad moet je goed besturen,
waar de huizen, winkels, muren.**

**Een land moet je goed besturen,
anders stookt het volk vuren.**

**De wereld moet je goed besturen,
anders zal het klimaat verzuren.**

Sofie

Bekijk het filmpje

In deze kijkopdracht zien de kinderen van dichtbij het creatief maakproces van één van de negen handgemaakte poppen uit de voorstelling.

Bekijk de video met de klas en klik daarna door naar de volgende slide om de video na te bespreken.

4/16

Vragen voor in de klas

Welk beroep is te zien in de video?

Welke verschillen kun je bedenken tussen een pop die gemaakt is met de hand en eentje die in een fabriek is gemaakt?

Waarom zouden theater- en filmmakers meestal handgemaakte poppen gebruiken?

← Terug

Volgende opdracht →

Vragen voor in de klas

Beantwoord met de klas de vragen op het scherm:

- Welk beroep te zien is in de video?
- Welke verschillen kun je bedenken tussen een pop die gemaakt is in een atelier (dus met de hand) en eentje die in een fabriek is gemaakt?
- Waarom zouden theater- en filmmakers meestal handgemaakte poppen gebruiken?

Misschien denk je: "Spelen met knuffels en poppen, dat is voor kleine kinderen". Dat klopt. Maar poppenspel als kunstvorm wordt juist gebruikt voor en door volwassenen. Om een professionele poppenspelacteur te worden moet je heel veel uren trainen. Poppenspel wordt ook wel objecttheater of figurentheater genoemd en is al heel oud. Poppenspel vind je in bijna alle culturen en alle delen van de wereld, het is eeuwenoud en springlevend.

1.1 POPquiz

Doel

De kinderen zien van dichtbij het creatief maakproces van een pop en maken kennis met poppenspel uit verschillende culturen.

Kerdoel 55

De leerlingen kijken naar en praten over het werk van makers met aandacht voor (verschillen in) ontwerp, vormgeving en presentatie.

Benodigheden

Digibord

Pen en één A4-tje per leerling

Tijd: 15 minuten

POPquiz!

Weet jij bij welk land deze soorten poppenspel horen?

Deel de A4-tjes en pennen uit.

Klik zometeendoor naar de volgende slide, daar kun je aan de zijkant van het scherm scrollen langs zes afbeeldingen van poppenspel uit verschillende culturen en landen.

Schrijf bij elke afbeelding bij welk land jij denkt dat het poppenspel hoort.

Na de laatste foto kun je doorklikken naar de volgende slide voor de antwoorden.

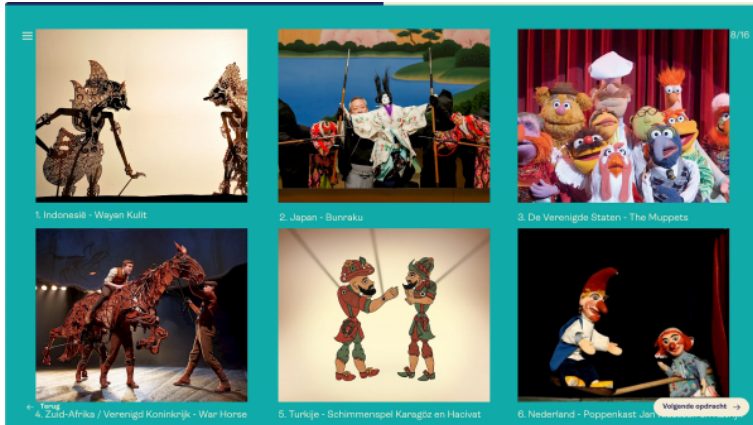
POPquiz

Hier zie je 6 afbeeldingen van verschillende vormen van poppenspel uit verschillende culturen en landen.

Aan de rechterkant kunt u steeds doorklikken naar de volgende afbeelding.

Laat de kinderen de foto's zien en laat hen opschrijven bij welk land de kinderen denken dat het poppenspel hoort.

Als u uiteindelijk (rechtsonder) naar de volgende slide gaat, vind je de antwoorden.

Antwoorden POPquiz

Vergelijk de antwoorden van de kinderen met de juiste antwoorden.

1. Indonesië - Wayan Kulit
2. Japan - Bunraku
3. De Verenigde Staten van Amerika - The Muppets (The muppetshow)
4. Zuid-Afrika/ Verenigd Koninkrijk - Theatervoorstelling War Horse
5. Turkije - Schimmenspel Karagöz & Hacivat
6. Nederland - Poppenkast Jan Klaassen en Katrijn

Misschien zijn er leerlingen die live één van deze soorten poppenspel heeft gezien?

Benieuwd naar waar je op moet letten bij poppenspel?
Acteur Barend vertelt het je in 3 stappen: [Introductie
Poppenspel \(youtube.com\)](#)

1.2 Het voorstellingsbezoek

Doel

Leerlingen maken kennis met de 'spelregels' van een theaterbezoek.

Benodigheden

Digibord

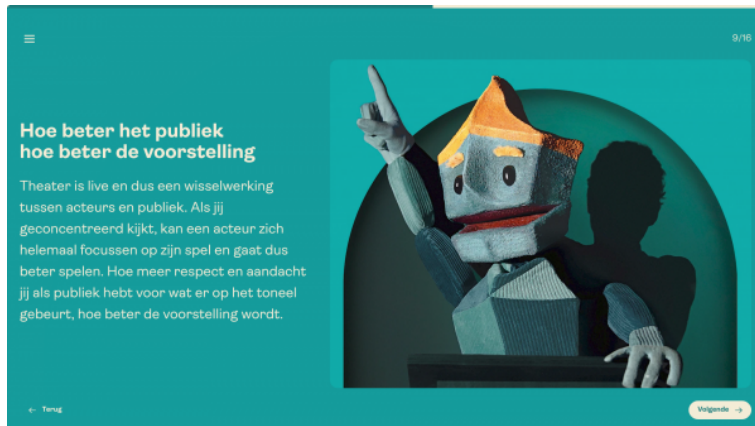
Tijd: 10 minuten

Naar het theater gaan

Theater is een wisselwerking tussen acteurs en publiek. Het publiek en de acteurs maken samen de voorstelling. Hoe beter het publiek, hoe beter de voorstelling, des te meer plezier voor het publiek en dus ook voor de spelers.

Sommige kinderen zullen bij theater in eerste instantie aan het tempo moeten wennen. Er zijn geen snel gemonteerde camerawisselingen, wel taal, spel en muziek met een eigen dynamiek. Er kan niet gezapt worden als het beeld even verveelt, en op alles reageren stoort medekijkers. Dat kan wennen zijn, zeker voor leerlingen zonder theaterkijkervaring. Als jij geconcentreerd kijkt, kan een acteur zich helemaal focussen op zijn spel en gaat hij dus beter spelen. Als er onrust is in de zaal (gekletst wordt of commentaar wordt gegeven), kunnen de spelers zich minder goed concentreren en wordt de voorstelling minder goed.

Attitude

Theater is een wisselwerking tussen acteurs en publiek. Het publiek en de acteurs maken samen de voorstelling. Hoe beter het publiek, hoe beter de voorstelling, des te meer plezier voor het publiek en dus ook voor de spelers.

Dat vraagt om een andere kijk -en luisterhouding dan als je een film kijkt. Er kan niet gezapt worden als het beeld even verveelt, en op alles reageren stoort medekijkers. Dat kan wennen zijn, zeker voor leerlingen zonder theaterkijkervaring. Als je geconcentreerd kijkt, kan een acteur zich helemaal focussen op zijn spel en gaat hij dus beter spelen. Als er onrust is in de zaal (gekletst wordt of commentaar wordt gegeven), kunnen de spelers zich minder goed concentreren en wordt de voorstelling minder goed.

Kortom: Hoe meer respect en aandacht jij als publiek aan een voorstelling geeft, hoe beter de voorstelling wordt.

Naar het theater gaan

Vraag de kinderen of ze wel eens naar het theater gaan. Wat voor voorstelling(en) hebben ze gezien?

Hoe vonden ze dat?

Er zijn een aantal *spelregels* waar alle bezoekers zich aan houden. Die zijn handig om te bespreken:

- De voorstelling begint op een afgesproken tijd.
Als je te laat bent, dan mag je niet meer naar binnen.
- Mobiele telefoons moeten in het theater worden uitgezet. Ze kunnen leiden tot technische complicaties waardoor het geluid van de voorstelling verstoord wordt.
- Tijdens de voorstelling kun je niet naar het toilet. Zorg ervoor dat je van tevoren (op school of in het theater) al geweest bent.
- Jassen en tassen hang je aan de kapstok of geef je af bij de garderobe. Soms mogen ze mee de zaal in en dan kun je je jas en tas onder de stoel leggen.
- Het is in de theaterzaal niet toegestaan foto- en video-opnames te maken.

2. Wat hebben we beleefd?

Doel

Door te reflecteren op een kunstervaring vormen kinderen blijvende, persoonlijke en betekenisvolle herinneringen. Praten over kunst zet aan tot vragen stellen, inleven en verbeelding.

Kerdoel 55 Kunstzinnige oriëntatie

De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.

Tijd: 15 minuten

Nagesprek

Nagesprek

De reflectievragen zijn in vier categorieën ingedeeld. Deze categorieën kun je gebruiken om een lijn in het nagesprek te brengen, maar dat hoeft natuurlijk niet.

1. Persoonlijke ervaring – de beleving van de kinderen

- Wat vond je mooi?
- Wat vond je spannend?
- Waar moest je om lachen?
- Wat vond je niet leuk?

Bespreek met de leerlingen het verschil tussen observatie en interpretatie. Hoewel iedereen dezelfde voorstelling heeft gezien, ervaar je het toch allemaal anders.

2. De voorstelling – Wat heb je gezien en gehoord?

- Wat heb je gezien? (denk aan: decor/kostuum/attributen/licht)
- Wat heb je gehoord? (denk aan: geluid/muziek)

Het is interessant om hierbij te bespreken welk effect het decor, het kostuum, de muziek, de attributen en de speelstijl hebben. Waarom zouden de makers van de voorstelling hiervoor hebben gekozen?

Het kan leuk zijn om ieder kind 1 woord te laten kiezen om de voorstelling te beschrijven. Al deze woorden samen omvatten dan waar de voorstelling over gaat.

2.1 Wie is de koning?

Doel

Kinderen leren spelenderwijs over de impact van nonverbale communicatie en spelen met begrippen als gelijkwaardigheid en macht.

Kerdoel 57

De leerlingen leren op een verantwoorde manier deelnemen aan de omringende bewegingscultuur en leren de hoofdbeginselen van de belangrijkste bewegings- en spelvormen ervaren en uitvoeren.

Kerdoel 58

De leerlingen leren samen met anderen op een respectvolle manier aan bewegingsactiviteiten deelnemen, afspraken maken over het reguleren daarvan, de eigen bewegingsmogelijkheden inschatten en daarmee bij activiteiten rekening houden.

Benodigheden

- Digibord
- 1 set pokerspeelkaarten

Tijd: 30 minuten

Doen

Intro

In de voorstelling heb je gezien dat Barrie steeds populairder wordt. Laat de leerlingen noemen op welke manieren dit gebeurt. Mogelijke antwoorden:

- complimentjes krijgen: bijv. mini-Barrie streelt zijn ego enorm.
- complimentjes geven/ inpalmen: bijv. de koning naar de mond praten.

Het Filiaal theatermakers

- vertrouwen van anderen winnen: bijv. door een 'geheim' te verklappen.
- lef/ durf tonen: bijv. de gevestigde orde ofwel de wetenschap durven tegenspreken.
- manipulatie: bijv. liegen over zijn aanstelling.
- meelopers: bijv. Mandy en Slabek die niet meer zelf nadenken.

Kortom, de anderen zetten hem op een voetstuk en geven hem dus eigenlijk de macht.

Hoe kun je iemand zonder te praten belangrijk maken? Laten we dat eens uit proberen. Aan de slag!

Doen

Ga zelf eens in een paar onzekere en zekere houdingen staan en laat de leerlingen zeggen of ze vinden dat je je gedraagt als een machtige leider of niet. Waarom wel/ niet?

Oefen klassikaal hoe je jezelf door je houding heel onbelangrijk kunt laten overkomen. Bijvoorbeeld:

- Jezelf kleiner maken
- Schouders omhoog
- Kin naar beneden
- Onrustige ademhaling
- De ander niet aan durven kijken
- Niet stevig op twee benen staan
- Friemelen met je handen

Oefen met de klas en ga daarna door naar de volgende slide

Doen

Oefen klassikaal hoe je jezelf door je houding heel machtig kunt laten overkomen. Bijvoorbeeld:

- Veel ruimte innemen
- Stevig staan
- Schouders naar achteren
- Kin omhoog
- Rustige, grote gebaren maken
- Diep in- en uitademen
- Lang oogcontact houden

Ga voor de spelopdracht door naar de volgende slide

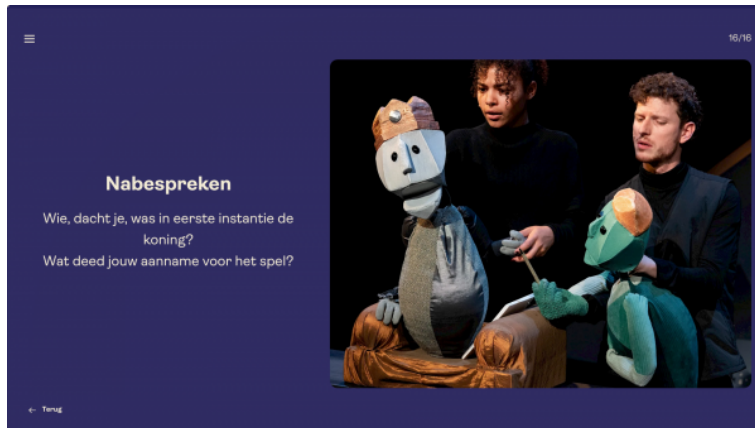

Spelopdracht: Wie is de koning?

Het klaslokaal is een koninklijk hof waar een groot diner wordt voorbereid waar belangrijke gasten zullen komen. Eén leerling is de koning, maar laat dit niet merken.

1. Bespreek van te voren welke rollen je allemaal kunt spelen aan een hof en wat je kunt uitbeelden als er een groot diner wordt voorbereid.
2. Pak van de stok kaarten evenveel kaarten als het aantal meespelende leerlingen. Zorg ervoor dat er één zwarte schoppenkoningkaart zit tussen de stapel die je gaat gebruiken. Schud nu deze kaarten.
3. Laat elke leerling een kaart trekken en zorg ervoor dat iedereen z'n kaart geheim houdt.
4. Vertel dat de leerling die de zwarte schoppenkoningkaart heeft getrokken de koning is.
5. De 'gewone' spelers moeten andere spelers 'laten stralen' en belangrijk maken, want één van hen is immers de koning. De koning-speler zelf moet juist niet 'koninklijk' doen, want het gaat er juist om dat de andere spelers hem koning 'maken'.
6. Na een tijdje mag de koning één speler een knipoog geven (zonder dat andere spelers dit merken) om duidelijk te maken dat hij/zij de koning is.
7. Vraag achteraf aan de groep wie zij in eerste instantie dachten dat de koning was. En bespreek wat dat voor het spel deed.

Tip: Je kunt deze oefening ook met een kleiner groepje van vijf tot zeven spelers voor de klas laten spelen. De klas kan dan extra goed kijken naar wat de spelers doen om een ander belangrijk te maken in het spel. Als het spel te lang duurt, kan je de koning nog een knipoog laten geven.

Nabespreken Spelopdracht

Bespreek de spelopdracht met de klas na en beantwoord de vragen op het scherm.

- Wie, dacht je, was in eerste instantie de koning?
- Wat deed jouw aanname voor het spel?

Nawoord

Wij hopen dat jullie veel plezier hebben beleefd aan de voorstelling en dit lesmateriaal. We zijn nieuwsgierig naar jullie reacties, deze kun je versturen naar educatie@hetfiliaal.nl

Ben je benieuwd naar meer voorbeelden van hoe we creatief vermogen stimuleren? Hoe we kinderen uitdagen om vragen te stellen en een open houding aan te nemen? Bekijk dan de video.

Contact

Wil je regelmatig op de hoogte gehouden worden van onze voorstellingen, eduprojecten en andere activiteiten? Geef je dan hieronder op voor de nieuwsbrief.

Het Filiaal theatermakers
Educatiemakers Anne-Marie Knippels & Jorn Laponder

Kapelweg 7
3566 MK Utrecht
030 273 49 56

educatie@hetfiliaal.nl

Fotografie Remke Spijkers, Anne-Marie Knippels

Voorstellingsbeelden Talking Hands: Studio TOMIS

Ontwerp Flowdesign

Het Filiaal theatermakers wordt structureel gesubsidieerd door het Ministerie van OCW en de Gemeente Utrecht. En werkt in de provincie samen met Kunst Centraal.

